

מתיקנות הדרך היומית

בס"ד | פנינים מתוך שיעורי הדרך היומית של הרה"ג אברהם ישעיהו קובלסקי שליט"א

יומא דהילולא קדישא

ליומא דהילולא של דודי הגאון הצדיק מצדיקי ירושלים בעל מעדני השלחן הרב לוי רבינובויץ זצ"ל, בן הגה"ק רבי גמליאל זצ"ל, נלב"ע בשבת קודש בעת ועווא דרעוויץ ב' אדר תשע"ה.

דודי הגאון רבי לוי רבינובויץ זצ"ל אשר ממקום מושבו בבתי נייטין בירושלים האיר את כל העולם כולו בתורה, ביראת שמים, ובהנחלת לימוד ההלכה, זכה בצעירותו לאותות אהבה וחיבה ממרא דארעא דישראל מרן רבי יוסף חיים זוננפלד זצוק"ל, חכה להיות בן בית אצל גדולי הדור, הרה"ק רבי שלומקה מזויעהל זצוק"ל, הגאון הנודע הטעפליקער רב זצוק"ל, הגאון האדיר הרב בענגיס זצוק"ל, ועוד.

זכינו לראות יהודי ששמר על עצמו מעל 90 שנה שלא לדבר לשון הרע, יהודי שנוהר בכל ימי חייו שלא לדבר מילה אחת לבטלה, עד שבירושלים כינורו "החפץ חיים של ירושלים!"

רבי לוי הרגיל את עצמו מעודו, וכך חינך ותבע מתלמידיו גם כן, לשון תמיד סדרי משניות בעל פה, ובכל מקום שהלך, או כשהמתין לתור וכדו', היה ממלל ומשנן פרקי משניות שלימים. גם בשנותיו האחרונות כשהיה בבית חולים, היה גורס פרקי משניות מתוך כאביו וייסוריו לא עליכם.

אחד מגדולי תלמידיו היה הגאון האדיר רבי יעקב בלוי זצ"ל חבר הבד"ץ ורב שכונת סנהדריה, וגם ממנו הוא ביקש לשון תמיד משניות בעל פה, ואכן רבי יענקל שהיה בחבור חרוץ ושקדן נענה בשמחה לבקשת רבו ולמד הרבה משניות בעל פה. ופעם באחד השמחות במשפחתו של רבי לוי הגיע הגר"י בלוי להשתתף בשמחה, הוא ניגש למורו ורבו הישיש, והודה לו בכל לבו, שבזכותו הוא התרגל כל חייו להיות בקי במשניות בעל פה, כשהוא מזכיר לו שבחורותו הוא נבחן אצלו פעם את כל השישה סדרי משנה בעל פה מתחילתם ועד סופם!

הגאון רבי לוי עסק רבות בחיבור ספרים בהלכה ובעוד מקצועות התורה. חיבורו "מעדני השלחן" (ה' חלקים) שהוא ספר יסודי בהלכה, התפרסם כל כך עד שהפך לכינויו העיקרי של רבי לוי. כמו כן הוא חיבר גם שו"ת "מעדני מלכים", והגדה של פסח "וללוי אמר", ועוד הרבה ספרים שהם עדיין בכתב יד. הוצאת ספריו לאור היתה כה חשובה בעיניו עד שבצוואתו הקדושה הוא כותב כדברים האלה: "והנני מברך את כל התורמים והעושים והמסייעים להוצאות הספרים, שיתברכו בבני חיי ומזוני רוחי, ובריאות ונחת מכל יוצאי חלציהם, ואושר ועושר והצלחה בכל הענינים, ואם יהיה באפשרות אומליץ עליהם ממרומים לטובה ולברכה".

למה עצר מרן האדמו"ר מבעלזא את ההקפות

על רבינו בעל 'אבן ישראל', אבל נספר סיפור על 'מימי לא קדמני אדם לבית המדרש'.

התמדתו של הרב פשר היתה לשם דבר. הרבה מהמתמידים בירושלים ניסו להתחרות עם השקדן רבי ישראל יעקב בצעירותו, אך לא הצליחו. ביום הקדוש יום כיפור עלה רעיון לאחד הצעירים: כעת בודאי אצליח להיות בבית המדרש לפני ר' ישראל יענקל, הרי במוצאי יום הקדוש הולכים כולם הביתה לעשות הבדלה ולאכול משהו, אני אדארו להיות הראשון בבית המדרש, והפעם הדבר יעלה בידי להיות לפניו.

ואכן מיד אחרי מעריב רץ האברך הביתה, עשה הבדלה, אכל חתיכת עוגה, ורץ לבית המדרש. כשהוא מגיע לשם, הוא שומע נגנינה מוכרת, הוא רואה את רבי ישראל יעקב יושב ומתענע ליד הגמרא הגדולה כשהוא שר את הניגון המתוק של הגמרא... הוא לא יכל יותר להתאפק, מגש לרב פשר ושאל אותו: תגיד לי, ישראל יענקל, איך זה יכול להיות? איך הצלחת ללכת הביתה ולחזור כל כך מהר, הרי אתה לא מלאך?

רבינו הרב פשר מסתכל עליו בחיך רחב, ואומר לו: "אספר לך את האמת, לא עזבתי בכלל את בית המדרש. בערב יום הקדוש הטמנתי באיזה ארון את השירים של הסעודה המפסקת, והיום לאחר מעריב מישוה עשה כאן הבדלה, טעמתי משהו, וחזרתי ללמוד את ההייליגע תורה..."

(מתוך הפתיחה לשיעור, ז' שבט, מגילה דף כ"ח)

מה ראתה שפחה על הים

היה זה בחורף הראשון שלי ביישיבה. המשגיח בישיבה היה נותן שמוע'ס פעם בשבוע. בפרשת בשלח הוא דיבר על פרשת השבוע, כשהוא מצטט את דברי רש"י על הפסוק "זה קלי ואנהו": "ראתה שפחה על הים מה שלא ראו נביאים". זעק המשגיח: איך יתכן כדבר הזה?! האם השפחה היתה ברמה רוחנית גבוהה יותר מאשר הנביאים הקדושים?!

אלא ההבדל הוא כך, אמר המשגיח בהתלהבות, השפחה ראתה, אבל היא נשארה שפחה. היא קיבלה דברים נשגבים בראיה, אבל מה היא עשתה עם זה? אפס. כלום. הנביאים הקדושים כשהם רואים, הם עושים עם זה משהו, זה מקרב אותם לבורא עולם!

בדומה לזה, מסופר על רבן של ישראל ההייליגער חתם סופר שהיה מוסר לתלמידים בכל ליל ישישי שיעור בפרשת השבוע, שיעור שכלל חומש עם פירוש רש"י ורמב"ן. פעם אחת בזמן שהחתם סופר מסר את השיעור בפרשת בשלח, ישב לידו בנו הקטן שימעלעל, לימים הגאון הצדיק רבי שמעון סופר זצוק"ל רבה של קראקא. כשהרבי החתם סופר הגיע ללשון רש"י הנ"ל, "ראתה שפחה על הים מה שלא ראו נביאים", הוא שאל: מה הפשט? איך יתכן שהשפחה זכתה לראות מה שנביאים לא ראו? נענה הילד הצדיק שימעלעל ואמר: טאטע, כשאתה שולח מכתב עם הגוי המשרת, אתה לא

מתי מתעלות כל התפילות של כל השנה

השבוע בדף היומית (תגינה דף י"ז ע"א) נלמד בגמרא ששמיני עצרת רגל בפני עצמו הוא לענין פז"ר קט"ב. [פי"ס, זמן, רגל, קרבן, שיר, ברכה (רש"י)].

בליל שמחת תורה שנת תשנ"ה לפני תחילת ההקפות בביהכ"ס בבעלזא, עצר כ"ק מרן אדמו"ר מבעלזא שליט"א ואמר דברי התעוררות לקראת ההקפות. וכך אמר הרבי שליט"א: "שמיני עצרת איז די אונטערשטע טאג פון די הייליגע טעג [-שמיני עצרת הוא היום האחרון מהימים הקדושים], ונהלל הולך אחר

החתום, און ס'איז דויע אז דורך די רקודים לשם שמים ווערן נתעלה אלע תפילות וואס האבן נישט געהאט אן עליה במשך די גאנצע יאר [-דויע שעל ידי הריקודים לשם שמים מתעלים כל התפילות שלא היתה להם עליה במשך כל השנה]... בעט איך ענק מ'זאל שטיין מיט ישוב הדעת און נישט רעדן אינמיטן די הקפות [-מבקש אני מכם לעמוד בישוב הדעת ולא לדבר באמצע ההקפות]."

ומקור הדבר הוא מדברי זקינו מרן השר שלום מבעלזא זצוק"ל על דברי הגמרא שלנו [מובא בספרו מדבר קדוש]. וכך אמר השר שלום זצוק"ל: "מה הם הריקודים בשמחת תורה אינני יכול לומר לכם, אבל זאת אוכל לומר לכם שכל התפילות שאין להם עליה במשך כל השנה יש להם עליה ביום זה על ידי הריקודים.

ועל זה אומרת הגמרא ששמיני עצרת הוא רגל בפני עצמו לענין פז"ר קט"ב, כלומר כל התפילות הפזורות יש להם עליה והקב"ה מקיבש להם ביום זה".

האברך שניסה להתחרות עם הרב פשר זצוק"ל

למדנו בדף היומית (במסכת מגילה סוף דף כ"ז) מעשה שהגמרא מספרת: "שאלו תלמידיו את רבי פרידא, במה הארכת ימים, אמר להם, מימי לא קדמני אדם לבית המדרש...". יש לציין שהגמרא במסכת עירובין (דף נ"ד ע"ב) מספרת שלרבי פרידא הוסיפו לעת זקנותו 400 שנה!

זה הזכיר לי את ראש ישיבת לוצערן רבינו רבי יצחק דוב קופלמן זצוק"ל, אשר זכה כידוע לאריכות ימים מופלגת, ונפטר בגיל 105. כשראש ישיבה היה בגיל 100, התקיים "דינר" באנטוורפן עבור הישיבה בלוצערן, ובתוך דרשתו הוא אמר: "מיר זאלן זיך טרעפן נאך פופציג יאר געזונטערהייט" [-שבואר עולם יעזור שנפגש בעוד חמישים שנה מתוך בריאות]. היו אומר שלדעתו של הרב קופלמן יש לברך שזוכה לחיות גם מעל 120 שנה...

בהכנת השיעור נזכרתי ממרן הראב"ד גאון ישראל בעל 'אבן ישראל' רבינו רבי ישראל יעקב פשר זצוק"ל. אפשר לדבר הרבה

בשורה טובה לתושבי לאנדאן

להרחבת גבולות הקדושה, מעתה ניתן להשיג את הגליון ב"דער לוח האיימפל".

מיני מתיקה

בדף היומי למדנו (בתענית דף ט"ז ע"ב): "על כל ברכה וברכה תן לו תהלה", וחשבת לפרש בחמלת ה' עלי ובסייעתא דשמיא. לפעמים שומעים שאחד מברך את השני, "שתזכה לראות הרבה נחת מהילדים", "בריאות איתנה לאורך ימים", "שיהיה לך פרנסה בהרחבה", וכדומה, והשני אפילו אינו עונה אמן. מברכים אותך, תענה אמן! שיהיה בית קיבול לברכה! אם חבידך מברך אותך, תגיד לו: יישר כח! תזכה למצוות! זה הכוונה "על כל ברכה וברכה תן לו תהלה". אל תזלזל בשום ברכה מאף יהודי, בבחינת "אל תהא ברכת הדיוט קלה בעיניך".

דואג להדביק את המעטפה, אבל כשאתה שולח אגרת עם בחור מהישיבה, אתה מדביק את המעטפה היטב. מה ההבדל? התשובה מאוד פשוטה - המשך הילד - המשרת הגוי הוא טיפש, הוא אינו מבין כלום, ולכן אינך חושש שהוא יראה את האגרת, כי גם אם הוא יפתח הוא לא יבין מה כתוב שם, אבל בחור הישיבה יש לו דעת ויש לחשוש שהוא יראה מה שכתוב. וכאן טמונה גם התשובה לשאלתך, אבא. השפחה הבזויה שרואה הרי היא לא יודעת מה היא רואה, ולכן נתן לה בורא עולם רשות לראות, הרי בלאו הכי היא לא תשיג שום דבר בענייני אלוקות. הדברים שנגבים מבינתה. אבל הנביאים הקדושים שמתנבאים ויודעים מה מתנבאים, הראיה שלהם מוגבלת...

(מתוך הפתיחה לשיעור, י' שבט, מגילה דף ל"א)

צידה לדרך לזמנים הקשים

נפגשתי עם עסקן בכיר בתחום הרפואה, הוא גם יהודי תלמיד חכם עצום, והוא אמר לי: אתה לא תאמין מה שקורה אצלנו בכלל. רוב האברכים נדבקו בקורונה. המצב כיום זועק לשמים. אתה מוכרח בפתיחה של השיעור היומי להגיד דברי חיזוק. לכן החלטתי לומר כמה דברי חיזוק בבקשתו.

הפסוק אומר במשלי (יח, ד): "רוח איש יכלכל מן הרוח ורוח נכָּה מִי יִשְׁאָנָה". אומר התרגום: "רוחא דגברא תסובר חרני". המילה 'חרני' מזכיר לכם משהו? קצת דומה למילה קורונה...

אומר שם רש"י: "רוח גבר, שהוא איש גיבור ואינו נותן דאגה בלבו ומקבל כל הבא עליו בשמחה

ובחיבה, לכלל מוחלוק, אין כוחו סר מעליו". אם כן קבלנו כאן מרשם איך נצליח לשרוד את כל התקופה הלא קלה הזאת.

ומכאן נמשך לדברי המצודת דוד: "רוח השכלי אשר באיש יסבול ויחזיק חולי הגוף, כי היא מנהגת את הגוף בבריאותו ואף כי בחליו, אבל כשהרוח עצמה נכאה ושבורה בעצב וגוף, מי ישאנה, כי אין הגוף נושא אותה להחזיקה כי אם היא את הגוף". ושוב קבלנו צידה לדרך מה קורה אם חלילה יהודי אינו מרגיש טוב.

שנזכה יחד עם כל עם ישראל שיתקיים בנו הפסוק "כל המחלה אשר שמתו במצרים לא אשים עליך כי אני ה' רופאך", ונזכה לרפואות וישועות אמן.

(מתוך הפתיחה לשיעור, י' שבט, מגילה דף ל"א)

אליבא דהלכתא - שאלות בהלכה בסוגיות הדף היומי

בדף היומי במסכת חגיגה דף ד ע"א נלמד אודות קטן שהגיע לחינוך שחייבים מדרבנן לחנכו במצוות, ורצינו לשאול האם החיוב לחנך את הקטן בכל פרטי המצוה ודיניה כמו גדול, או שהעיקר שהוא יקיים את המצוה כפי שנראה לו, למשל לתת לקטן אתרוג שאינו כשר לברכה שנראה חיצונית כאתרוג יפה, או בליל הסדר אם יש מצה שנאפתה שלא לשם מצת מצוה שאי אפשר לצאת בזה ידי חובה, האם זה מספיק לקטן או לא? וכן האם הקטן חייב לאכול כזית מצה בכדי אכילת פרס?

תשובה שהתקבלה מאת הגאון מחשובי הרבנים בביתר רבי דוד בנימין הכהן בטלמן שליט"א

לכבוד שאר בשרי הקרוב הגאון רבי אברהם ישעיהו שליט"א,

במענה לשאלתכם אסביר את הענין כפי שקיבלתי מהגאון האדיר רבי ישראל יעקב פישר זצוק"ל, ואקדים להציע את לשון הרמב"ם "הכל חייבין לקרוא את המגילה וכו' ומחנכים את הקטנים לקרותה". ולכאורה צריך ביאור שהרי צריך לחנך קטן לקריאת מגילה כחיוב חינוך לשאר מצוות, ומה צריך להשיעונו זאת במיוחד בקריאת מגילה. והנה ידועה השאלה אם חינוך קטן הוא מצוה על האב, או שהמצוה מוטלת על הקטן עצמו, שיש הרבה נפק"מ בזה, כגון מי שאביו לא חניכו או לא, ועוד נפק"מ טובא. והנה יש הרבה ראיות שהקטן עצמו מצווה, כגון מזה שנפסק שקטן שאכל כדי שביעה יכול להוציא בברכת המזון את הגדול שאכל רק כזית שאינו מחויב אלא מדרבנן. ומאידך במשנה בסוכה שנינו: "קטן היודע לנענע חייב בלולב". ובשו"ע כתב "חייב אביו לקנות לו לולב", משמע דהחיוב הוא על האב.

וביאר בזה הגרי"י פישר זצ"ל ששניהם אמת, גם האב מחויב, וגם הקטן עצמו. ולכן במצוה שעדיין אינה לפי שכלו של הקטן ואי אפשר לחייבו, מוטלת המצוה על האב לחנכו אע"ג דליכא עדיין חיוב על הקטן עצמו. ובזה מובן גבי מגילה, שהגם שהקטן אינו מחויב מצד עצמו, כי קשה עליו להיות מרוכז ולא להחסיר תיבה, חייב אביו לחנכו במצוות, ויחנכו לשמוע מגילה.

ולפי"ז מסתבר דדברים ששייכים לחפצא של המצוה אם נותנים לו לולב פסול הרי אין בידו לולב. וכן נקט המ"ב שם שהד' מינים של חינוך קטן צריכים להיות כשרים. ועוד הוסיף הגרי"י, שהחלק של "לכם" שמעכב ביום ראשון דסוכות, זה אינו מעכב בקטן, שהרי "יודע לנענע" הוא טרם הגיל שמקחו מקח, ועל כרחך צ"ל שבעצם הנענוע בד' מינים כשרים מקיים אביו חינוך למצוה.

ולכן ברור שמחנכים קטן למצוה, גם אם אין בטוח שיגמור הכזית בכדי אכילת פרס, וכן לדעה שמחנכין קטן לד' כוסות אין מדקדקין אם שותה בכדי שתית רביעית, דזה חלק ששייך לקטן עצמו, ומצות האב ליתן לפניו כוס ויין.

צלח ורכב על דבר אמת, ללמוד וללמד לזכות את הרבים בשמחה ובבריאות איתנה לאוישט"א.

דושה"ת בברכת כהנים, דוד בנימין הכהן בטלמן

מקולמוסם של הקוראים

לבקיאותו הנפלאה בכל התלמוד ממש, וכן בגימטריא "לילית", רמז שבכוח העיון במתיקות הדף היומי, ניצלים מהקליפה לילית רח"ל, שמכניסים האהבה והמתיקות לדברים קדושים.

והנה היום היארציית של מרן אא"ז [שהוא גם ש"ב של כת"ד שליט"א] הגה"צ מנקיי הדעת שבירושלים וכו', רבי לוי הכהן רבינוביץ זיע"א, בעל "מעדני השלחן" על שו"ע יור"ד, ושו"ת "מעדני מלכים", והגדה של פסח "לולוי אמר", ושאר ספרים נכבדים, נל"ב ע"ב אדר תשע"ה, בשבת קודש פרשת תרומה בעת רעוא דרעוין (ראה בהרחבה במדור "יומא דהילולא קדישא"). וחשבת לרמז שכתוב בפרשתנו "ויקחו לי תרומה", וכתב רש"י "לי, לשמי", עכ"ל. והנה בראשי תיבות וסופי תיבות "ויקחו לי", יש האותיות "לוי", רמז שכל מהלך החיים של זקני הגר"ל זצ"ל, היה הכל לשם שמים ממש, וכל פעם שאכל הקפיד לומר 'הריני אוכל שיהיה לי כוח לעבודת ה' תברך', וכן ממש על כל צעד ושעל חשב הכל שיהיה לשם שמים. וכמו שהאר"ק בזה נפלאות אאמו"ד הגה"צ רבי אלחנן שליט"א בספרים האדירים "עובדות דרבי לוי" שלשה חלקים, ע"ש תורה נחת. זהו "ויקחו לי", "לשמי". והנה המשך הפסוק "תרומה", ראשי תיבות: "ל'הנה ת'זרת ר'בינו מ'עדני ה'שלחן". יהא רעוא שיהיה מליץ טוב לנו ולכל ישראל ובקרוב מכה לגאולה השלימה במהרה בימינו אמן כן יהי רצון.

בברכת כהנים באהבה, כעתירת גמליאל הכהן רבינוביץ, מח"ס "גם אני אודך" ו"פרדס יוסף החדש" על המועדים

ב"ה, יום ה' פרשת תרומה, לסדר "ויקחו לי תרומה מאת כל איש", [כל איש] ראשי תיבות: "ל'כבוד ל'עולם א'ברהם ישעיהו ש'יחיה", ב' אדר א' תשפ"ב.

לידידי היקר באדם הגאון הצדיק אדיר וחזק שמו מפארים מגדולי מזכי הרבים בדורנו וכו' רבי אברהם ישעיהו קובלסקי שליט"א בעל העלון העצום המאיר בכל העולם כולו "מתיקות הדף היומי".

הנה בכל שבוע יש ממש עונג שבת לעיין בעלונו המתוק מדבש ונופת צופים, וכבר הרבה זמן אני מסופק אם כדאי לעיין בעלונו הנחמד כבר מערב שבת, להכין דבר תורה יפה לשלחן השבת, או להשאיר התענוג בעיין בעלונו בשבת קודש, לקיים מה שנאמר "וקראת לשבת עונג".

והנה עלונו היקר נקרא בשם "מתיקות הדף היומי", והנה ראשי תיבות: "מ'מתיקות ה'דף", אותיות "מה", רמז למה שכתוב "מה" אהבתי תורתך וגו', וכן יש לרמז עוד פסוקים על דרך זה, ואכמ"ל. וסופי תיבות "מתיקות הדף" ת"ף בגימטריא "תלמוד", רמז

מאצרות המועדים

הרה"ק רבי פנחס מקוריין צוק"ל היה אומר שהוא מאוד מחכה ומצפה "עס זאל קומען די ד' פרשיות, איך זאל מיך זעהן מיט דעם אייברשטען" [מתי יבואו הארבע פרשיות, כדי שאוכל ליראות לפני בורא עולם]... (אמרי פנחס)

נקודה למחשבה:

הרה"ק רבי יצחק זעליג מסוקולוב קוצק צוק"ל היה אומר: הקמצן גרוע יותר מהגנב, הגנב עינו צרה בדבר שאין לו, אבל הקמצן גם במה שיש לו וגם במה שאין לו...

לשמיעת שיעורי הרה"ג אברהם ישעיהו קובלסקי בקול הלשון חייג: 073-295-1340 | לקבלת העלון בדוא"ל: a0548470661@gmail.com

להרצאות | לשיעורים | להנצחות | לתגובות | לתרומות, ולכל ענין אחר בנוגע לגליון: 054-847-0661